

Sygn. akt IV U 954/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2019 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Wąsowicz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Ewelina Trojanowska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 roku w Częstochowie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o dodatkową opłatę

na skutek odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 8 czerwca 2016 roku Nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż stwierdza, że na dzień wydania zaskarżonej decyzji z dnia 8 czerwca 2016 roku nie było podstaw do jej wydania w związku z brakiem organów (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. i do wymierzenia na ten dzień spółce opłaty dodatkowej w łącznej wysokości 15.800 zł;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Częstochowie na rzecz kuratora procesowego adwokata A. F. kwotę 1.920 zł (jeden tysiąc dziewięćset dwadzieścia złotych) tytułem wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej.

Sygn. akt IV U 954/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 czerwca 2016 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wymierzył płatnikowi składek (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w C. dodatkową opłatę w łącznej wysokości 15.800 złotych, tj.:

- 12.000 złotych, co stanowi 5,40% nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za okres od maja 2010 roku do kwietnia 2015 roku według numerów deklaracji od 01 do 39;
- 2.800 złotych, co stanowi 5,04% nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2011 roku do kwietnia 2015 roku według numerów deklaracji od 01 do 39 oraz
- złotych, co stanowi 5,45% nieopłaconych składek na Funduszu Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od kwietnia 2010 roku do kwietnia 2015 roku według numerów zakresów deklaracji od 01 do 39.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wszczął postępowanie w sprawie wymiaru dodatkowej opłaty w związku z nieopłaceniem należności z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Ubezpieczenie Zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wzywając jednocześnie do złożenia dokumentacji określającej stan majątkowy i pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek, pod rygorem wydania decyzji w sprawie wymiaru dodatkowej opłaty na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania zostało doręczone w dniu 25 kwietnia 2016 roku.

W odwołaniu wniesionym do Sądu kurator (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. J. O. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez niewymierzanie spółce dodatkowej opłaty, ewentualnie uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu oraz zasądzenie kosztów niniejszego postępowania. Domagała się nadto zawieszenia postępowania administracyjnego na podstawie art. 97 § 1 pkt 3 k.p.a., z uwagi na brak organów uprawnionych do reprezentacji spółki.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazała, iż na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie XVII Wydziału Gospodarczego KRS z dnia 3 grudnia 2015 roku została ustanowiona kuratorem dla spółki w celu doprowadzenia do powołania organów, a w razie potrzeby przeprowadzenia jej likwidacji. Z uwagi na zamknięty katalog uprawnień nie mogła chronić interesów spółki z niniejszym postępowaniem. W tych okolicznościach organ rentowy zobowiązany był do obligatoryjnego zawieszenia postępowania do czasu ustanowienia tychże organów. Wskutek zaniechań Zakładu spółka (...) została pozbawiona możliwości obrony swoich prawa, a sama decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa. Dodała również, iż żadne pismo skierowane do spółki nie zostało do niej skutecznie doręczone. Podobnie spółka nie miała możliwości wywiązania się ze zobowiązań nałożonych na nią przez organ rentowy, choćby do złożenia dokumentacji określającej jej stan majątkowy, albowiem zarówno w dacie wszczęcia postępowania administracyjnego nie miała możliwości skutecznego podejmowania czynności prawnych, w tym wyrażenia swojej woli.

Niezależnie od powyższego w jej ocenie brak było w ogóle podstaw faktycznych i prawnych do wymierzenia spółce opłaty dodatkowej. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że decyzja o nałożeniu dodatkowej opłaty jest decyzją fakultatywną, co oznacza, że ZUS może odstąpić od wymierzenia tej opłaty mając na względzie całokształt okoliczności sprawy i zachowanie płatnika, które spowodowało nieopłacenie składek lub opłacenie ich w zaniżonej wysokości. Jak wskazano wyżej organ nie miał możliwości oceny całokształtu sprawy, czy choćby poznania stanowiska skarżącej, która została pozbawiona możliwości obrony swoich praw. Ponadto w orzecznictwie podkreśla się, że zachowanie płatnika musi być zawinione, tym samym konieczne jest wykazanie, że płatnik celowo nie uiszczał przedmiotowych składek. Organ natomiast w żaden sposób nie wykazał winy skarżącego podejmując w tym zakresie arbitralną decyzję, podczas gdy – jak przyjmuje się w orzecznictwie jeżeli działalnie podmiotu nie jest zawinione, a wynika przykładowo z trudności finansowych przedmiotowa opłata nie powinna być wymierzana, gdyż nie osiągnie swojego celu. Skarżący zaprzecza, aby celowo nie uiszczał przedmiotowych składek, co organ rentowy mógłby z łatwością ustalić, prowadząc postępowanie w należyty sposób.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w C. wniósł o odrzucenie odwołania jako złożonego przez osobę nieuprawnioną, ewentualnie w przypadku przyjęcia sprawy do rozpoznania o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Domagał się nadto zasądzenia kosztów postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Postanowieniem z dnia 19 września 2016 roku Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie w sprawie z powodu braków w składzie organów do reprezentacji strony.

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2018 roku Sąd podjął zawieszenie postępowanie w sprawie.

Postanowieniem z dnia 15 października 2018 roku Sąd Okręgowy na podstawie art. 69 § 1 zdaniem drugie k.p.c. ustanowił dla (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. kuratora w osobie adwokata A. F. do dokonania wszystkich czynności łączących się ze sprawą Sądu Okręgowego w Częstochowie o sygnaturze akt IV U 954/16.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 12 września 2003 roku. Przedmiotem jej działania było:

- produkcja wyrobów tartacznych, impregnacja drewna;
- produkcja arkuszy fornirowych, produkcja płyt i sklejek;
- produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa;
- produkcja opakowań drewnianych;
- produkcja mebli.

W skład zarządu spółki wchodziła A. P. jako Wice - Prezes w okresie od 12 września 2003 roku do 6 lutego 2006 roku oraz jako Prezes J. O. od 12 września 2003 roku, która obecnie jest jedynym udziałowcem tej spółki.

Spółka w okresie od maja 2010 roku do kwietnia 2015 roku nie opłacała należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W dniu 29 maja 2013 roku zgłoszony został wniosek o ogłoszenie upadłości spółki obejmującej likwidację jej majątku.

Postanowieniem z dnia 29 października 2013 roku w sprawie sygn. akt VIII GU 21/13 Sąd Rejonowy w Częstochowie VIII Wydział Gospodarczy oddalił wniosek, albowiem majątek dłużnika nie wystarczał na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2015 roku w sprawie sygn. akt CZ XVII Ns-Rej KRS (...) J. O. ustanowiona została kuratorem dla (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w celu doprowadzenia do powołania organów, a w razie potrzeby przeprowadzenia likwidacji spółki, na skutek rezygnacji z funkcji członka zarządu jedynego członka zarządu J. O..

(dowód: akta rentowe, akta wymiarowo-składkowe, akta Sądu Rejonowego w Częstochowie VIII Wydziału Gospodarczego – sygn. akt VIII GU 21/13, przesłuchanie J. O. – k. 119v.)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji w razie nieopłacenia składek lub opłacenia ich w zaniżonej wysokości Zakład może wymierzyć płatnikowi składek dodatkową opłatę do wysokości 100% nieopłaconych składek. Od decyzji w sprawie wymierzenia dodatkowej opłaty przysługuje odwołanie do sądu według zasad określonych w art. 83.

W myśl art. 30 § 1 k.p.a. zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych stron ocenia się według przepisów prawa cywilnego, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Strony niebędące osobami fizycznymi działają przez swych ustawowych i statutowych przedstawicieli.

Jak stanowi art. 33 k.c. osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.

Jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwilą jej wpisu do właściwego rejestru, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej (art. 37 § 1 k.c.).

Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie (art. 38 k.c.).

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. utraciła swoje organy na skutek rezygnacji z funkcji członka zarządu J. O..

J. O. ustanowiona została kuratorem dla (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, na podstawie art. 42 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania postanowienia, tylko w celu doprowadzenia do powołania organów, a w razie potrzeby przeprowadzenia likwidacji spółki, na skutek rezygnacji z funkcji członka zarządu jedyne go członka zarządu J. O..

Na mocy przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 2018 roku (Dz.U. z 2018 r., poz. 398 ze zm.) o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw od dnia 15 marca 2018 roku został zmieniony art. 42 § 1 k.c. zgodnie, z którym jeżeli osoba prawna nie może być reprezentowana lub prowadzić swoich spraw ze względu na brak organu albo brak w składzie organu uprawnionego do jej reprezentowania, sąd ustanawia dla niej kuratora. Kurator podlega nadzorowi sądu, który go ustanowił. Do czasu powołania albo uzupełnienia składu organu, o którym mowa w § 1, albo ustanowienia likwidatora kurator reprezentuje osobę prawną oraz prowadzi jej sprawy w granicach określonych w zaświadczeniu sądu (§ 2). Kurator niezwłocznie podejmuje czynności zmierzające do powołania albo uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania, a w razie potrzeby do jej likwidacji (§ 3).

Ustawą został również zmieniony przepis art. 69 k.p.c. i uzyskał brzmienie:

"Art. 69. § 1. Sąd orzekający, na wniosek strony przeciwnej, ustanawia kuratora dla strony niemającej zdolności procesowej, która nie ma przedstawiciela ustawowego, dla strony będącej osobą prawną, gdy w jej organie zachodzą braki uniemożliwiające jej reprezentację, albo dla strony będącej jednostką organizacyjną, o której mowa w art. 64 § 11, gdy brak jest osób uprawnionych do jej reprezentowania. W toku postępowania sąd orzekający w uzasadnionych przypadkach może z urzędu ustanowić kuratora dla osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 64 § 11. Postanowienie może zapaść na posiedzeniu niejawnym.

§ 2. Sąd niezwłocznie zawiadamia właściwy sąd rejestrowy o ustanowieniu kuratora dla strony wpisanej do Krajowego Rejestru Sądowego.

§ 3. Kurator ustanowiony na podstawie § 1 jest umocowany do dokonywania wszystkich czynności łączących się ze sprawą.

§ 4. Po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 603 § 5, sąd orzekający odwołuje kuratora ustanowionego na podstawie § 1. W miejsce odwołanego kuratora wstępuje kurator ustanowiony na podstawie art. 42 § 1 Kodeksu cywilnego. Czynności odwołanego kuratora pozostają w mocy.

§ 5. Czynności, o których mowa w § 1 i 4, mogą być wykonywane przez referendarza sądowego."

W myśl art. 42 powołanej wyżej ustawy z dnia 26 stycznia 2018 roku do kuratorów ustanowionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 26 ustawy zmienianej w art. 1 lub art. 42 § 1 ustawy zmienianej w art. 2 stosuje się przepisy dotychczasowe. Sąd rejestrowy może zmienić zakres uprawnień kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 ustawy zmienianej w art. 2, stosując ten przepis w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Jak wynika z informacji uzyskanej w sądzie rejestrowym (k.36) nie został zmieniony zakres uprawnień kuratora (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. - J. O. ustanowionej postanowieniem z dnia 3 grudnia 2015 roku w sprawie sygn. akt CZ XVII Ns-Rej KRS (...) w celu doprowadzenia do powołania organów, a w razie potrzeby przeprowadzenia likwidacji spółki.

Dlatego też postanowieniem z dnia 15 października 2018 roku Sąd Okręgowy na podstawie art. 69 § 1 zdanie drugie k.p.c. ustanowił dla (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. kuratora w osobie adwokata A. F. do dokonania

wszystkich czynności łączących się ze sprawą Sądu Okręgowego w Częstochowie o sygnaturze akt IV U 954/16, o czym zawiadomił sąd rejestrowy.

Zaskarżona decyzja została wydana w dniu 8 czerwca 2016 roku, a zatem w tej dacie spółka nie posiadała organów uprawnionych do jej reprezentacji, o czym organ rentowy wiedział już w dniu 22 stycznia 2015 roku (pismo w aktach wymiarowo – składkowych), gdyż dotychczasowy członek zarządu poinformował o tym organ rentowy.

Organ rentowy przed wydaniem decyzji nie ustalał, czy spółka posiada organy uprawnione do reprezentacji, zrobił to dopiero w dniu 30 czerwca 2016 roku, jak wynika z załączonej do akt rentowych informacji z KRS.

W sytuacji stwierdzenia braku organu osoby prawnej organ rentowy powinien zawiesić postępowanie administracyjne na podstawie art. 97 § 1 pkt 3 k.p.a., czego jednak nie zrobił i wydał zaskarżoną decyzję.

Mając na względzie wszystkie podniesione wyżej okoliczności, wobec wydania decyzji w stosunku osoby prawnej, która nie posiadała zdolności do czynności prawnych w dacie jej wydania, na podstawie art. 47714 § 2 k.p.c. orzeczono ją w sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. z 2018 r., nr 536). Wysokość tego wynagrodzenia została ustalona jako 40 % stawki minimalnej wynikającej z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia odwołania.